

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

FORSVARSBYGG
Postboks 405 Sentrum
0103 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
2026/0880-9

Saksbehandler
Konstance Landro

Dato
13.10.2026

Avvisning av klage på offentlig anskaffelse

Klagenemndas sekretariat viser til deres klage av 17. april 2026 på offentlig anskaffelse av traktor med montering av drivex-skjær. Vi har besluttet å avvise klagen som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda, jf. forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 9. Grunnen er at klagen klart ikke kan føre frem.

Nedenfor gis en oppsummering av bakgrunnen for klagen og sekretariatets vurdering.

Bakgrunn:

- (1) Forsvarsbygg (heretter *innklagede*) kunngjorde 6. mars 2026 en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av traktor med montering av drivex-skjær. Anskaffelsens verdi er angitt å være 3 500 000 kroner ekskl. mva. Tilbudsfrist var 9. april 2026.
- (2) Tildeling skulle skje på bakgrunn av hvilket tilbud som hadde den laveste prisen.
- (3) I Del III av konkurransegrunnlaget var det inntatt et skjema som oppstilte de tekniske kravene til traktoren. Skjemaet inneholdt en oversikt over «*Absolutte krav til leveranse av traktoren*», hvor det var angitt at «*Ved manglende oppfyllelse av kravene vil leverandøren avvises*». Det var blant annet stilt krav om «*Bremser i Nav/eller Auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*».
- (4) Før tilbudsfristens utløp mottok innklagede to tilbud, herunder fra Sortland Maskin AS (heretter *klager*) og Felleskjøpet Agri SA.
- (5) Av klagers tilbud fremgikk følgende beskrivelse av traktorens bremsekonstruksjon under pkt. 3.2 4x4:

«Traktoren er utstyrt med automatisk innkobling av firehjulsdrift og differensialsperre, integrert med bremsesystemet. Ved nedbremsing aktiveres firehjulsdriften automatisk, slik at bremsekraft overføres til alle hjul. Dette sikrer stabil retardasjon og hindrer at enkeltstående forhjul roterer bakover ved redusert friksjon. Systemet er fabrikkmontert og

oppfyller funksjonskravet til løsning tilsvarende navbremses eller automatisk sperre i foraksel.»

- (6) Innklagede vurderte det som usikkert om tilbudet fra klager oppfylte det absolutte kravet om «*Bremses i Nav/ eller Auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*». Innklagede sendte derfor følgende tekniske avklaring til klager den 13. april 2026:

«Når vi bremses hardt og traktoren låses hjulene i bratt og ulendt terreng, er det sånn at traktoren da låser begge forhjulene og forblir låst dersom man begynner å skli? eller er det slik at man kan risikere at et av hjulene kan gå bakover på grunn av differensial oppbygning. Det vil si at man låser pinjongen og kronhjulet med clutchen til 4x4, at hjulene kan gå rundt ved planethjulene i foraksel.»

- (7) Klager besvarte den tekniske avklaringen den 16. april 2026. Av svaret fra klager fremgikk det at:

«Den tilbudte traktoren er utstyrt med et moderne bremsesystem hvor bremsene virker på bakaksel samt via mellomaksel til foraksel. Løsningen gir effektiv og sikker retardasjon på alle fire hjul og er i tråd med anerkjent bransjestandard for traktorer i denne effektklassen.

Traktoren har både automatisk og manuell differensialsperre, som sikrer god fremkommelighet og stabilitet. I henhold til etablert konstruksjonspraksis kobles differensialsperre ut ved bremsing for å sikre kontrollert oppbremsing og redusere mekanisk belastning i drivlinjen.

Når det gjelder den beskrevne situasjonen, låsing av hjul i bratt terreng etterfulgt av eventuell glidning, vil det som følge av differensial- og planetgirprinsippet i foraksler i teorien kunne oppstå relativ rotasjon i hjulene dersom ytre krefter overstiger tilgjengelig friksjon. Dette er en generell mekanisk egenskap ved denne typen drivlinjer og ikke spesifikt for den tilbudte maskinen.»

- (8) Innklagede avviste klagers tilbud 16. april 2026. I begrunnelsen viste innklagede til at tilbudet inneholdt vesentlige avvik fra anskaffelsesdokumentene da tilbudet ikke oppfylte kravet om bremses i Nav/eller auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk.
- (9) Den 16. april 2026 ble leverandørene informert om at kontrakt var tildelt Felleskjøpet Agri SA (heretter *valgte leverandør*).
- (10) Klagen ble brakt inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser den 17. april 2026. Klagebehandling startet 4. mai 2026, jf. forskrift 15. november 2002 nr. 1288 om klagenemnd for offentlige anskaffelser (heretter *klagenemndsforskriften*) § 13 siste punktum.

Sekretariatets vurdering:

- (11) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. klagenemndsforskriften § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder anskaffelse av traktor med montering av drivex-skjær som er en vareanskaffelse. Anskaffelsens verdi er estimert til 3 500 000 kroner ekskl. mva. I tillegg til lov om offentlige anskaffelser 17. juni 2016 nr. 73 følger anskaffelsen etter det opplyste forskrift om offentlige anskaffelser 12. august 2016 nr. 974 del I og III, jf. forskriften §§ 5-1 og 5-3.

- (12) Klager anfører at avvisningen av klager er urettmessig. Anførselen er begrunnet med at kravet om «*Bremser i Nav/eller Auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*» er i strid med grunnleggende prinsipper om konkurranse, likbehandling og forholdsmessighet, jf. loven § 4. Kravet om å eliminere all mulig hjulbevegelse fremstår som strengere enn det som er nødvendig for å oppnå en forsvarlig og sikker drift. Klager har også vist til at kravet er konkurransebegrensende ved at det i praksis utelukker flere relevante leverandører og teknologiske løsninger, uten at dette fremstår som nødvendig for å ivareta formålet med anskaffelsen.
- (13) Innklagede fastholder at avvisningen er rettmessig, fordi kravet verken er konkurransebegrensende eller uforholdsmessig sett opp mot formålet den skal ivareta. Videre anfører innklagede at klagers manglende oppfyllelse av det absolutte kravet til «*Bremser i Nav/eller Auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*» utgjør et vesentlig avvik.
- (14) Sekretariatet tar først stilling til om kravet til bremses er i strid med de grunnleggende prinsippene om konkurranse, likebehandling og forholdsmessighet.
- (15) Vurderingen av hvilke krav som er nødvendige å stille i en anskaffelse, beror på skjønn som i begrenset grad kan overprøves rettslig. Kravet vil som hovedregel aksepteres så lenge det er saklig og objektivt begrunnet, og ellers ikke strider mot loven § 4. Det følger av § 4 at oppdragsgivere skal opptre i samsvar med de grunnleggende prinsippene om «*konkurranse, likebehandling [...] og forholdsmessighet*». Et utslag av prinsippene om likebehandling og konkurranse er at konkurransegrunnlaget, herunder kravspesifikasjonen, ikke må utformes på en måte som virker konkurransebegrensende uten at dette kan begrunnes på en saklig måte, jf. blant annet klagenemndas avgjørelse i sak 2026/0786 avsnitt 49.
- (16) I denne saken har innklagede forklart at kravet er stilt som følge av et behov for en traktor med høy sikkerhetsstandard. Kravet er satt for å redusere risikoen for at traktoren sklir, og dermed øke sikkerheten for personell og andre myke trafikanter som oppholder seg i nærheten av traktoren. Videre har innklagede forklart at traktoren skal brukes i krevende terreng hvor også myke trafikanter vil befinne seg.
- (17) Sekretariatet vurderer at kravet om «*Bremser i Nav/eller Auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*» i utgangspunktet begrenser konkurransen ved at tilbud på traktor uten denne funksjonen utelukkes.
- (18) Innklagede har i sin forklaring begrunnet kravet med sikkerhetshensyn og konkrete forhold ved bruken. Sekretariatet vurderer at behovet for å stille krav om at forhjul ikke går bakover ved låsing av dekk er saklig begrunnet i hensyn til sikkerheten til personell og andre myke trafikanter. Det er heller ingenting som tilsier at innklagede har stilt kravet med det formål å utelukke bestemte leverandører fra konkurransen. Klager har ikke sannsynliggjort at annen bremseteknologi vil kunne sikre samme funksjon. Sekretariatet er etter dette kommet til at kravet er saklig begrunnet og kan ikke se at kravet er uforholdsmessig strengt eller ulovlig konkurransebegrensende. Klager kan ikke høres med sin anførsel om at kravet er i strid med loven § 4.
- (19) Sekretariatet tar så stilling til om innklagede hadde adgang til å avvise klagers tilbud på bakgrunn av manglende oppfyllelse av kravet.

- (20) Det følger av forskriften § 24-8 (1) bokstav b at oppdragsgiver «skal» avvise et tilbud som inneholder «vesentlige avvik» fra anskaffelsesdokumentene.
- (21) Sekretariatet vurderer først om klagers tilbud inneholder «avvik» fra anskaffelsesdokumentene.
- (22) Avvik foreligger dersom oppdragsgiver, ved å akseptere tilbudet, ikke kan kreve oppfyllelse i henhold til konkurransegrunnlaget, jf. blant annet LB-2019-85112. Kravet om «*Bremser i Nav/eller Auto sperre i foraksel som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*» angir hvilken funksjon traktoren skal ha, nemlig at et forhjul ikke skal kunne gå bakover når dekket låses. Klagers tilbudte traktor hadde firehjulstrekk og differensialsperre. Det fremgår av avklaringen med klager at de ikke kan utelukke at forhjul glir bakover når hjul låses. Det er dermed klart at den tilbudte traktoren ikke oppfyller kravet og det foreligger avvik fra anskaffelsesdokumentene.
- (23) Sekretariatet går så over til å vurdere om avviket er «vesentlig», jf. forskriften § 24-8 (1) bokstav b).
- (24) Ordlyden «vesentlig» gir anvisning på en viss terskel. Avvik fra «absolutte krav» har som den klare hovedregel blitt ansett som «vesentlig», og automatisk ledet til avvisning av tilbudet uten noen nærmere vurdering av avvikets betydning, slik dette også følger av klagenemndas stornemndsavgjørelse i sak 2025/1014 avsnitt 53 med videre henvisninger.
- (25) I kravspesifikasjonen står det uttrykkelig at kravet er et absolutt krav til leveranse av traktoren. Videre fremgår det at «ved manglende oppfyllelse av kravene vil leverandøren avvises». Sekretariatet kan ikke se at det i denne saken er grunnlag for å fravike hovedregelen om at avvik fra absolutte krav må anses som «vesentlig». Klagers tilbud oppfylte ikke kravet om «*Bremser i Nav/eller Auto sperre i foraksel, som hindrer at et forhjul går bakover ved låsing av dekk*». Innklagede hadde dermed en plikt til å avvise tilbudet etter forskriften § 24-8 (1) bokstav b.
- (26) Ettersom sekretariatet har funnet at klagen klart ikke kan føre frem, avvises den som uhensiktsmessig for behandling i klagenemnda, jf. klagenemndeforskriften § 9.

Klageadgang:

Dere kan klage på avvisningsvedtaket til klagenemndas leder, som i så fall vil avgjøre om klagen likevel skal behandles av klagenemnda. Klagenemndas leder kan bare ta stilling til de faktiske forholdene som er vurdert i denne avvisningen, og det er ikke anledning til å fremme nye rettslige anførsler/påstander. Det holder derfor at du informerer sekretariatet om at du påklager avvisningsvedtaket.

En slik klage må foreligge senest tre virkedager etter at dere er blitt kjent med vårt avvisningsvedtak. Med virkedager menes her alle dager unntatt lørdager, søndager, offentlige helligdager og offentlige fridager. Klagefristen kan ikke forlenges.

Med hilsen

Konstance Landro
Juridisk rådgiver

Caroline Jøsok Essilfie
Lossius
Juridisk seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:

FORSVARSBYGG

SORTLAND MASKIN AS, Kristoffer Bjørkmo Ellingsen